

STORTINGET

Innst. 196 S

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Dokument 8:51 S (2025–2026)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mudassar Kapur, Erna Solberg, Tage Pettersen, Ove Trellevik, Margret Hagerup og Monica Molvær om en oppgavegjennomgang for å starte avviklingen av fylkeskommunen

Til Stortinget

Innledning

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå fylkeskommunens oppgaver og foreslå så snart som mulig, helst i forbindelse med fremleggelsen av kommuneproposisjonen i 2026, hvordan disse kan fordeles til kommune eller stat, med det utgangspunkt å gi innbyggerne bedre tjenester og redusere administrasjon og byråkrati.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

Kommunal- og distriktsminister Bjørnar Skjæran har uttalt seg til forslaget i brev av 5. desember 2025. Brevet følger som vedlegg til innstillingen. Komiteen har invitert til og har mottatt ett skriftlig høringsinnspill i saken.

Det skriftlige innspillet er sammen med sakens dokumenter tilgjengelig på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Konstanse Marie Alvær, Isak Veierud Busch, Lavrans Lyngstad og Solveig Vestenfor, fra Fremskrittspartiet, Bjørn Larsen, Rune Midtun, Helge André Njåstad og Erlend Wiborg, fra Høyre, Tage Pettersen og Ola Svenneby, fra Sosialistisk Venstreparti, Anne Lise Gjerstad Fredlund, fra Senterpartiet, Bengt Fasteraune, fra Rødt, lederen Hanne Beate Stenvaag og fra Miljøpartiet De Grønne, Marius Langballe Dalin, viser til representantforslag Dokument 8:51 S (2025–2026) om en oppgavegjennomgang for å starte avviklingen av fylkeskommunen.

Komiteen mener at offentlig sektor bør organiseres slik at innbyggerne kan få best mulige tjenester, tilpasset lokale forhold på en effektiv måte. Komiteen viser til at representantforslaget innebærer å starte en prosess for å avvikle fylkeskommunen, ved at ulike oppgaver skal flyttes til statlig eller kommunalt nivå.

Komiteen viser til de respektive partiers merknader i Innst. 198 S (2025–2026) til representantforslag Dokument 8:126 S (2025–2026).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt og Miljøpartiet De Grønne, understreker viktigheten av nærhetsprinsippet i kommuneloven som sier at offentlige oppgaver fortrinnsvis bør legges til forvaltningsnivået som er nærmest innbyggerne. Dagens fylkeskommuner har ansvar for flere krevende oppgaver som går på tvers av kommunegrenser, og som krever regional samordning

og spesialisert fagkompetanse. Flertallet ønsker derfor ikke å avvikle fylkeskommunen.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne, viser til at beslutninger om hvilke oppgaver som bør legges til hvilket forvaltningsnivå, kan ha stor betydning for kvaliteten i de offentlige tjenestene for folk over hele landet. Dette flertallet mener derfor ikke det er naturlig å legge opp til å behandle slike spørsmål uten grundige utredninger, høringer og involvering av de som kan berøres av eventuelle endringer.

Komiteens medlemmer Fremskrittspartiet viser til representantforslaget og understreker at en gjennomgang av fylkeskommunens oppgaver er nødvendig. Disse medlemmer mener imidlertid at en slik gjennomgang ikke må bli et mål i seg selv, men være et virkemiddel for å avklare hvordan oppgavene kan fordeles mellom stat og kommune med sikte på å redusere byråkrati, styrke lokaldemokratiet og gi bedre tjenester til innbyggerne.

Disse medlemmer viser til at fylkeskommunen fremstår som et unødvendig forvaltningsnivå med lav demokratisk legitimitet, uklare ansvarslinjer og høye administrative kostnader. Disse medlemmer viser til at flere undersøkelser viser lav kjennskap til og oppslutning om fylkeskommunen som politisk nivå, og mener dette svekker grunnlaget for et eget folkevalgt nivå.

Disse medlemmer viser videre til at dagens organisering fører til ansvarspulverisering, særlig innen samferdsel og næringsutvikling, hvor det ofte oppstår uklarhet om hvem som har ansvar for prioriteringer og finansiering.

Disse medlemmer merker seg innspillet fra Foreningen for innovasjonsselskaper i Norge, som peker på at dagens organisering av virkemiddelapparatet er fragmentert og lite effektiv, og at ansvar og eierskap er spredt på flere forvaltningsnivåer. Disse medlemmer mener dette understøtter behovet for en tydeligere nasjonal organisering og færre forvaltningsnivåer.

Disse medlemmer vil subsidiært støtte forslag om en oppgavegjennomgang, slik det fremmes i representantforslaget, som et første steg i retning av en mer grunnleggende reform av forvaltningsstrukturen.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå fylkeskommunens oppgaver med sikte på å avvikle fylkeskommunen som forvaltningsnivå og fremme forslag om hvordan oppgavene kan overføres til stat og kommune.»

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at offentlig sektor skal alltid organiseres slik at det gir

innbyggerne best mulige tjenester. Norge er et stort land, med en liten befolkning, og med et av verdens beste og mest omfangsrike velferdstilbud. For å opprettholde dette må man alltid vurdere om tjenestene er organisert på en måte som gir best mulig resultat.

Disse medlemmer mener at dagens organisering med tre forvaltningsnivåer i kommune, fylke og stat gir for store utfordringer med å gi et helhetlig velferdstilbud til innbyggerne. Fylkeskommunen har de siste 15 årene vært gjennom flere reformforsøk, med sikte på å gjøre den til et mer relevant politisk styringsnivå. Disse medlemmer mener dette ikke har gitt tilfredsstillende resultater. Derfor bør arbeidet nå handle om å flytte oppgaver bort fra fylkeskommunen og raskest mulig avvikle den som forvaltningsnivå i Norge.

Disse medlemmer mener det er flere utfordringer ved dagens organisering. Dette er blant annet:

- Fylkeskommunen utgjør for mye administrasjon, uten at gevinsten ved sterkere koordinering er tilstrekkelig.
- Fylkestingsvalgene har de siste 30 årene hatt under 60 pst. valgdeltakelse, minst av alle nivåene. Det viser at fylkeskommunen i liten grad engasjerer folk.
- Skoleløpet er nå for de fleste 13 påfølgende år. At man de siste tre årene bytter forvaltningsnivå, gjør at oppfølgingen av elever blir dårligere.

Disse medlemmer mener det bør påbegynnes en gjennomgang av fylkeskommunens oppgaver, med sikte på at fylkeskommunen kan avvikles innen få år. Oppgavene bør i størst mulig grad flyttes nærmere innbyggerne ved at de overtas av kommunen. Noen vil være best håndtert i regionale samarbeid mellom kommuner som tilhører en bo- og arbeidsregion, mens andre bør overtas av staten. Disse medlemmer mener det er en overordnet målsetting at det totalt sett skal bli færre oppgaver som er statlig pålagt et underliggende nivå.

Disse medlemmer mener det er en utfordring at mange kommuner er for små, og derfor er det viktig å forsterke incentivene og legge til rette for større og mer robuste kommuner. Samtidig må man få fart på arbeidet med en mer effektiv og hensiktsmessig organisering av offentlig sektor. Disse medlemmer mener at en del av arbeidet vil være å utvikle gode regionale samarbeidsmodeller om oppgaver, der kommunene finner sammen i det som for dem er den mest hensiktsmessige organiseringen og samarbeidsformen.

Det er stort sprik i kompleksiteten i oppgavene fylkeskommunen har. Disse medlemmer mener de enklere oppgavene, som for eksempel tilskudd som forvaltes på vegne av staten, raskt kan overføres til andre. Disse medlemmer vil i det følgende skissere noe av det som må hensyntas når oppgavene skal gjennomgås.

Utdanning

Disse medlemmer viser til at fylkeskommunene har det helhetlige kompetansepolitiske ansvaret i regionene. Noen av utdanningstilbyderne har fylkeskommunene også eieransvar for, herunder de fleste fagskoler og videregående skoler. I arbeidet med regional kompetansepolitikk skal fylkeskommunen utvikle regionale kompetansestrategier i partnerskap med utdannings-, arbeidsmarkeds- og næringsaktørene, på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer.

Disse medlemmer mener at disse spørsmålene bør utredes som en del av oppgavegjennomgangen:

- Hvordan kan ansvaret for regional kompetansepolitikk løses gjennom regionale partnerskap der de aktuelle kommunene overtar hovedansvaret, og må det være et statlig delegert ansvar å lage slike strategier?
- Hvordan kan ansvaret for kompetanseheving for voksne, herunder retten til å fullføre videregående opplæring og støtte til bedriftsintern opplæring, overføres til kommunene?

Disse medlemmer mener at den mest hensiktsmessige løsningen er å overføre ansvaret for videregående opplæring til kommunalt nivå. Dette vil skape et mer helhetlig opplæringsløp og styrke sammenhengen mellom grunnskole og videregående opplæring. Særlig for elever som har utfordringer av ulik art, vil det være en fordel at all oppfølging skjer i regi av samme myndighet. Kommunene har allerede kompetanse på skoledrift og vil kunne utvikle mer lokalt tilpassede utdanningstilbud.

Spesialiserte utdanningsprogrammer og linjer med begrenset etterspørsel vil kunne få tilskudd etter landslinjemodellen.

Fylkene har i dag ulike modeller for opptak til videregående opplæring. Disse medlemmer viser til at ideelt sett burde det være opp til elevene selv å velge hvilken skole de skal gå på.

Disse medlemmer mener at disse spørsmålene bør utredes som en del av oppgavegjennomgangen:

- Hvordan kan ansvaret for videregående opplæring (inkludert gjennomføring av eksamen og fag- og svenneprøver) overføres til kommunalt nivå, herunder hvordan kan interkommunalt samarbeid brukes i kommuner som er for små til å overta ansvaret?
- Hvordan kan spesialiserte utdanningsprogrammer og linjer med begrenset etterspørsel etableres som statlig finansierte landslinjer?
- Hvordan kan karriereveiledningen, oppfølgingstjenesten (OT), PPT og ombudsrollene i fylket integreres med eksisterende kommunale oppgaver for å gi mer sammenhengende tjenester?

- Hvordan kan en modell med fritt skolevalg i hele landet etableres, samtidig som det opprettholdes mulighet til å gå på sin nærscole?

Disse medlemmer viser til at fylkeskommunene har hovedansvaret for fagskolene. De eier og driver de offentlige fagskolene og forvalter det statlige driftstilskuddet til både offentlige og private fagskoler. Fagskolene har gjennomgått betydelige endringer de siste årene. Gjennom ny fagskolelov har de blitt løftet til høyere yrkesfaglig utdanning, og studentene har fått styrket sine rettigheter. Fagskolene utgjør en av to likeverdige søyler i det norske utdanningssystemet, sammen med universitets- og høyskolesektoren.

Disse medlemmer mener at dette spørsmålet bør utredes som en del av oppgavegjennomgangen:

- Bør de offentlige fagskolene ha samme eierstruktur som universiteter og høyskoler, eller bør de ha kommunalt eierskap?

Integrering

Disse medlemmer viser til at integrering av flyktninger er en oppgave som krever godt samarbeid mellom opplæringsansvarlige, Nav, arbeidslivsaktører og mange ulike kommunale tjenester. Det er avgjørende for å få flest mulig raskest mulig i jobb. Disse medlemmer mener at dette arbeidet best gjøres i kommunen.

Disse medlemmer mener at disse spørsmålene bør utredes som en del av oppgavegjennomgangen:

- Hvordan kan integreringstjenestene som fylket gir i dag, overføres til kommunene?
- Bør voksenopplæringen organiseres på lik linje som videregående opplæring?

Samferdsel

Disse medlemmer viser til at fylkesveiorganiseringen har blitt endret mange ganger de siste tiårene. Status i dag er at forfallet på fylkesveiene er uoverkommelig stort, kostnadene for drift av veier og ferjer øker kraftig, og kollektivtrafikken kneler. Disse medlemmer mener det er nødvendig med større endringer for å få bedre kontroll på kostnadsveksten i sektoren.

I forbindelse med regionreformen ble ansvaret for støtteordningen til bredbånd overført fra Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom) til fylkeskommunene. Disse medlemmer vil vise til at man nå er svært nær full dekning, og at arbeidet fremover bør baseres på mest mulig kostnadseffektive løsninger.

Disse medlemmer mener at disse spørsmålene bør utredes som en del av oppgavegjennomgangen:

- Hvordan kan veiadministrasjonen organiseres best mulig, og er det herunder muligheter for flere stor driftsfordeler?

- Hvordan kan langsiktig finansiering av det store forfallet på fylkesveiene forbedres, samtidig som en lokal prioritering opprettholdes?
- Bør staten overta ansvaret for alle ferjesamband, etter FOT-rutemodellen?
- Skal kollektivtrafikken organiseres regionvis eller med utgangspunkt i de store byene, enten i egne selskaper eller i interkommunale selskaper?
- Hvordan kan ansvaret for skoleskyss flyttes til kommunalt nivå?
- Hvordan kan støtteordningen for bredbånd innrettes slik at kommunene søker direkte til Nkom, eventuelt at den omgjøres til å støtte enkeltprosjekter?

Kultur og friluftsliv

Disse medlemmer viser til at fylkeskommunen har flere oppgaver knyttet til kultur, som i mange tilfeller supplerer det kommunale tilbudet. Disse medlemmer mener at veiledning av kommuner i størst mulig grad bør skje fra staten, mens flest mulig av stillingene som går til velferdstjenester, bør ligge hos kommunene. I noen tilfeller kan det være naturlig at kommunene samarbeider om oppgavene i sin region.

Fylkene har ulike oppgaver og tilskudd knyttet til friluftsliv, statlig sikrede friluftsområder og skjærgårdstjeneste. Dette ble til dels tilført gjennom regionreformen.

Disse medlemmer mener at disse spørsmålene bør utredes som en del av oppgavegjennomgangen:

- Hvordan kan fylkesbibliotekenes rolle fortsette enten i interkommunale samarbeid eller som statlige funksjoner?
- Hvordan kan ansvaret for kulturminnevern overføres til Riksantikvaren, eventuelt gjennom regionale organisasjoner der det er hensiktsmessig?
- Hvordan kan ansvaret for museer, musikk og visuell kunst/kultur overføres til kommunene, med nasjonale støttetjenester der det er naturlig?
- Hvor er det mest hensiktsmessig å flytte den kulturelle skolesekken?
- Hvordan kan oppgaver til friluftsområder håndteres enten på statlig eller kommunalt nivå?

Spillemidler

Disse medlemmer viser til at spillemidler fordeles til fylkeskommuner for å bidra til regional prioritering av kostnadskrevenne anlegg. Disse medlemmer mener det er viktig å opprettholde mekanismer som sikrer at regioner ikke ender opp med for mange anlegg av samme type, og at spillemidlene brukes best mulig.

Disse medlemmer mener at dette spørsmålet bør utredes som en del av oppgavegjennomgangen:

- Et det alternative modeller til dagens ordning som sikrer stor grad av lokal medbestemmelse, men også prioritering av større/kostnadskrevenne anlegg på tvers av kommuner/regioner?

Helse

Disse medlemmer viser til at fylkeskommunene i dag yter tannhelsetjenester og har koordinerende oppgaver knyttet til folkehelse. Disse medlemmer mener at helsetjenester blir best mulig om de håndteres helhetlig for den enkelte. Derfor bør mest mulig samles enten i kommunehelsetjenesten eller i spesialisthelsetjenesten.

Den offentlige tannhelsetjenesten er organisert ulikt i de 15 fylkeskommunene. I noen fylker er tannhelsetjenesten et eget fylkeskommunalt foretak eller virksomhet, mens andre fylkeskommuner har en egen divisjon, seksjon eller avdeling.

Disse medlemmer mener at disse spørsmålene bør utredes som en del av oppgavegjennomgangen:

- Hva er en mest mulig hensiktsmessig organisering av tannhelsetjenesten?
- Hvordan kan oppgaver knyttet til folkehelse overføres til kommunene, eventuelt med støttefunksjoner fra statsforvalter eller stat?

Næring

Disse medlemmer viser til at det er behov for en større gjennomgang av alle virkemidler fylkeskommunen har innenfor næringsutvikling og næringsrettet forskning. Virkemiddelapparatet som bedrifter møter, er allerede komplisert og uoversiktlig, og disse medlemmer mener målet bør være et enklest mulig system å forholde seg til for bedrifter.

I forbindelse med regionreformen fikk fylkeskommunen ansvar for forvaltning av tilskudd til utrednings- og tilretteleggingstiltak i landbruket og ansvar for å utarbeide regionalt næringsprogram. Forvaltning av tilskudd til kystskogbruk ble overført fra Landbruksdirektoratet.

Disse medlemmer mener at disse spørsmålene bør utredes som en del av oppgavegjennomgangen:

- Hvordan kan dette organiseres på en mer hensiktsmessig måte utenfor fylkeskommunen?
- Hvordan kan landbrukstiltak overføres tilbake til kommunene?

Innovasjon Norge

Fylkeskommunene eier 49 pst. av Innovasjon Norge, og Nærings- og fiskeridepartementet eier 51 pst. Det var gjennom forvaltningsreformen i 2010 at fylkeskommunene overtok sin eierandel i Innovasjon Norge.

Disse medlemmer mener at det følgende bør være en del av oppgavegjennomgangen og utredningen i den forbindelse:

- en overføring av eierskapet slik at staten eier 100 pst. av Innovasjon Norge

Plan, byggesak og miljø

Fylkeskommunene er regional planmyndighet og har ansvaret for å vedta regional planstrategi og regionale planer.

Disse medlemmer mener det er behov for å forenkle hele plan- og bygningsloven. Utredningen om hvordan regionale planavklaringer skal gjøres uten fylkeskommunalt nivå, må særlig vurdere hvordan resultatet skal gi færre stoppunkter for planarbeidet og en overordnet forenkling.

Disse medlemmer mener at følgende bør være en del av oppgavegjennomgangen og utredningen i den forbindelse:

- Hvordan kan regionale planoppgaver håndteres av kommunale samarbeid?
- Hvordan kan en avvikling av regional planmyndighet bidra til overordnet forenkling av planprosessen?

Disse medlemmer viser til representantforslaget og merknader og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå fylkeskommunens oppgaver og foreslå så snart som mulig, helst i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet for 2027, hvordan disse kan fordeles til kommune eller stat, med det utgangspunkt å gi innbyggerne bedre tjenester og redusere administrasjon og byråkrati.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt ønsker mer makt til lokalsamfunnene og de lokale folkevalgte i kommunestyrene og fylkestinget. Disse medlemmer vil ha et samfunn hvor det er liten avstand mellom de folkevalgte og innbyggerne. Tre forvaltningsnivåer sørger for dette. Legger man ned fylkeskommunene, mener disse medlemmer at makt blir flyttet fra folkevalgt nivå til byråkratiet. Det vil også føre til sammen slåing av kommuner. Disse medlemmer er imot å legge ned fylkeskommunene og vil heller flytte mer makt og oppgaver til både fylkeskommunene og kommunene.

Komiteens medlemmer fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne vil fortsette arbeidet med å tilføre fylkeskommunen oppgaver fremfor å avvikle forvaltningsnivået. Regional planlegging er viktig, særlig for å koordinere utvikling av næringsarealer på tvers av kommunegrensene. Bedre koordinering kan redusere behovet for arealnedbygging og samtidig ivareta næringsaktørenes behov.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag som styrker fylkeskommunens rolle i arbeidet med regional planlegging av næringsarealer.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Rødt viser til at avvikling av fylkeskommunene vil føre til et svært stort press på kommuner for å slå seg sammen. Fylkeskommunene løser viktige oppgaver innenfor videregående opplæring, fylkesvei, ferge drift, kollektivtransport og annet, som ikke vil kunne overføres til kommunene med mindre de er betydelig større enn i dag. Disse medlemmer viser til at dette er oppgaver det hverken er naturlig eller ønskelig at staten tar over. Disse medlemmer mener at forslaget om nedleggelse av fylkeskommunene, hvis det vedtas, dermed vil få som konsekvens at det også gjennomføres en storstilt kommunereform med alt det innebærer av kostnader til omorganisering samt overkjøring av innbyggere lokalt. Disse medlemmer viser til at erfaringene med forrige kommunereform tyder på kommunesammenslåinger over tid fører til sentralisering av tilbud og tjenester innad i de nye og større kommunene, som etter synet til disse medlemmer er uønsket.

Komiteens medlem fra Rødt viser til at den forrige kommunereformen ennå ikke er evaluert, og mener det er uforsvarlig å indirekte eller direkte initiere en ny reform før konsekvensene av den forrige er evaluert.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne mener at bedre regional planlegging av næringsarealer også vil kunne gi en bedre utnyttelse av overskuddsvarme når lokalisering av aktører med overskudd av eller behov for varme ses i sammenheng. Dermed blir det lettere å innfri intensjonene i forskrift om kost-nytteanalyse av mulighetene for å utnytte overskuddsvarme, innført 1. april 2025. Det vil også kunne gi en bedre utnyttelse av overskuddsvarme når lokalisering av aktører med overskudd av eller behov for varme ses i sammenheng, og dermed gjøre det lettere å innfri intensjonene i forskrift om kost-nytteanalyse av mulighetene for å utnytte overskuddsvarme, innført 1. april 2025.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen gjennomgå fylkeskommunens oppgaver med sikte på å avvikle fylkeskommu-

nen som forvaltningsnivå og fremme forslag om hvordan oppgavene kan overføres til stat og kommune.

Forslag fra Høyre:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen gjennomgå fylkeskommunens oppgaver og foreslå så snart som mulig, helst i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet for 2027, hvordan disse kan fordeles til kommune eller stat, med det utgangspunkt å gi innbyggerne bedre tjenester og redusere administrasjon og byråkrati.

Forslag fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag som styrker fylkeskommunens rolle i arbeidet med regional planlegging av næringsarealer.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt og Miljøpartiet De Grønne.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:51 S (2025–2026) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mudassar Kapur, Erna Solberg, Tage Pettersen, Ove Trellevik, Margret Hagerup og Monica Molvær om en oppgavegjennomgang for å starte avviklingen av fylkeskommunen – vedtas ikke.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 26. mars 2026

Hanne Beate Stenvaag

leder

Konstanse Marie Alvær

ordfører

Statsråden

Stortingets presidentskap
Ekspedisjonskontoret
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
25/4399-3

Dato
5. desember 2025

Dokument 8:51 S (2025-2026) Representantforslag om en oppgavegjennomgang for å starte avviklingen av fylkeskommunen

Jeg viser til representantforslag 51 S (2025–2026) fra stortingsrepresentantene Mudassar Kapur, Erna Solberg, Tage Pettersen, Ove Trellevik, Margret Hagerup og Monica Molvær: «Stortinget ber regjeringen gjennomgå fylkeskommunens oppgaver og foreslå så snart som mulig, og helst i forbindelse med fremleggelsen av kommuneproposisjonen i 2026, hvordan disse kan fordeles til kommunene eller stat, med det utgangspunkt å gi innbyggerne bedre tjenester og redusere administrasjon og byråkrati.»

I Norge gjelder generalistkommuneprinsippet, som blant annet betyr at alle kommuner og fylkeskommuner skal ha ansvar for de samme oppgavene, uavhengig av størrelse, geografi og andre kjennetegn. Et annet viktig prinsipp er nærhetsprinsippet i kommuneloven § 2-2, som sier at offentlige oppgaver fortrinnsvis bør legges til forvaltningsnivået som er nærmest innbyggerne. Disse prinsippene er sentrale i vurderinger av hvilke oppgaver som bør ligge til hvilket forvaltningsnivå.

Fylkeskommunene har ansvar for flere krevende oppgaver som går på tvers av kommunegrenser, og som blant annet krever regional samordning og utvikling og spesialisert fagkompetanse, herunder fylkesveier, tannhelse, kollektivtransport og videregående opplæring. Dette er ikke oppgaver som egner seg å overføre til kommunene, som har ulike forutsetninger når det gjelder kapasitet og kompetanse. Flere oppgaver, f.eks. videregående opplæring og oppgaver på samferdselsområdet, krever kommuner med stor befolkning for å sikre god og effektiv oppgaveløsning. Ekspertutvalget for kriterier for god kommunestruktur skrev i sin sluttrapport fra 2014 at ansvaret for videregående opplæring kan legges til lokalt nivå dersom kommunene har en minstestørrelse på 100 000 innbyggere, i tillegg til at kommunen bør utgjøre et funksjonelt samfunnsutviklingsområde. Når det gjelder samferdsel

og infrastrukturinvesteringer, vil disse oppgavene bygges ut og driftes i store geografiske områder på tvers av kommunegrensene. Flere av de øvrige oppgavene som forslagsstillerne ønsker utredet, vil trolig også være for store for mange kommuner, gitt dagens kommunestruktur. Det innebærer at flere av oppgavene må løse gjennom interkommunale samarbeid, dersom ansvaret overføres til kommunene. Dette vil igjen blant annet kunne føre til mer byråkrati og økte administrasjonskostnader. Et alternativ kunne vært oppgavedifferensiering, der enkelte kommuner får oppgaver som andre ikke har. Vi har imidlertid ingen tradisjon i Norge for oppgavedifferensiering, da dette bryter med generalistkommuneprinsippet.

En overføring av fylkeskommunale oppgaver til staten, vil bety at oppgavene plasseres lenger fra innbyggerne enn i dag, noe som ikke er i tråd med nærhetsprinsippet.

Det fylkeskommunale nivået har vært gjenstand for oppgavegjennomgang ved flere anledninger, senest i forbindelse med regionreformen i 2020. Jeg mener fylkeskommunene bør få ro til å fortsette det gode arbeidet de gjør med viktige samfunnsoppgaver. Fylkeskommunene representerer en viktig del av det norske folkestyret, og gir innbyggerne mulighet til å påvirke regionale prioriteringer gjennom valg. Jeg ønsker ikke en oppgavegjennomgang med mål om å overføre fylkeskommunens oppgaver til hhv. staten eller kommunene.

Jeg er enig i at vi må gjøre kommunesektoren mindre byråkratisk og redusere det statlige styringstrykket. Dette arbeidet er vi i gang med, og jeg mottar om ikke lenge forslag om hvordan vi kan legge til rette for bedre ressursbruk i kommunesektoren fra kommunekommisjonen, som regjeringen har satt ned.

Med hilsen

Bjørnar Selnes Skjæran